

Reageren? Brieven: maximaal 200 woorden.
Artikelen: maximaal 700 woorden. Mail uw
reactie met naam, adres en telefoonnummer
naar opinie@nd.nl of nd, postbus 111, 3770 ac
Barneveld. Meer informatie: nd.nl/contact

Jan Gooijer • belastingjurist, verbonden aan de Vrije Universiteit Amsterdam nd.nl/opinie beeld ap / Petros Karadjias

Belastingparadijs blijft nog open

...Het kabinet neemt maatregelen tegen brievenbusfirma's (ND 14 december). Is het binnenkort afgelopen met 'belastingparadijs Nederland'? Daar lijkt het niet op. Er zit een structuurfout in het belastingrecht ten aanzien van bedrijven.

De enorme economische belangen staan wijzigingen in het belastingklimaat in Nederland op korte termijn in de weg. Voor een daadwerkelijke aanpak van brievenbusfirma's is een fundamentele en internationale aanpak noodzakelijk.

Maar er is ook sprake van een structuurfout in het (internationale) belastingstelsel, waardoor een snelle oplossing niet voor de hand ligt. Die structuurfout heeft alles te maken met het karakter van een rechtspersoon zoals een N.V. of B.V.

Laten we een fictief voorbeeld nemen: RRR Software N.V., een multinational met hoofdkantoor in Amsterdam en een rekening bij een bank in Zwitserland. Zo'n N.V. bestaat niet in de zin zoals mensen 'bestaan', maar alleen in juridische zin. RRR Software N.V. kan ook niet echt handelen. Net zoals een voetbalclub niet zelf kan scoren; dat doen voetballers.

winstbelasting

RRR Software N.V. kan alleen iets doen, iets bezitten, in Nederland gevestigd zijn omdat dat in de wet is bepaald: het handelen van mensen, zoals de directie of werknemers, wordt door de wet aan de N.V. toegerekend. Op RRR Software N.V. kan bijvoorbeeld ook geen moreel appel worden gedaan. Een rechtspersoon kent geen moraal; moraliteit is niet bij wet van toepassing verklaard op een N.V. Wel kan er natuurlijk op de directie van RRR Software

Een bedrijf kan zo een vestigingsplaats kiezen, bijvoorbeeld hier op Cyprus; er hoeft geen fysieke relatie met het land te zijn.

N.V. een moreel beroep worden gedaan, bijvoorbeeld als het gaat om milieuvriendelijk ondernemen en de strijd tegen kinderarbeid. Ook voor de heffing van vennootschapsbelasting bestaat RRR Software N.V. alleen omdat de wet dat zo bepaalt.

Als het bedrijf winst behaalt, zal over die winst belasting moeten worden betaald. Maar waar? Je zou zeggen: Nederland mag die belasting heffen. RRR Software N.V. lijkt immers een Nederlands bedrijf. Maar waarom lijkt dat zo? Dat is ook alleen maar omdat de wet dat bepaalt. Een bedrijf kan zelf niet ergens 'wonen'. Om de vestigingsplaats te bepalen, proberen wetgevers en rech-

ters wereldwijd al zo'n honderd jaar aan te sluiten bij de 'werkelijke activiteiten' van de vennootschap. En die 'werkelijke activiteiten' vinden daar plaats waar de 'werkelijke, de centrale leiding' van de vennootschap zich bevindt. Voor RRR Software N.V. is dat in Amsterdam; de conclusie is dus dat de plaats van vestiging zich in Nederland bevindt. De aan RRR Software N.V. toegerekende activiteiten op het hoofdkantoor vinden immers daar plaats.

bankrente

Maar wat als een vennootschap niet of nauwelijks iets doet? Stel, RRR Software N.V. richt een nieu-

we rechtspersoon op: RRR Software Cyprus Ltd. Deze nieuwe vennootschap neemt de Zwitserse bankrekening over van RRR Software N.V. Eerst ontving RRR Software N.V. rente over het saldo op de bankrekening, nu RRR Software Cyprus Ltd. Welk land mag belasting heffen over die rente? Daarvoor is dan weer de vraag: welke eisen stelt het recht van Cyprus aan het bestaan en de vestiging van RRR Software Cyprus Ltd voor de heffing van belasting? Daarvoor blijken de oprichting, een adres, brievenbus en een jaarlijkse vergadering van het bestuur voldoende. Daarmee is RRR Software Cyprus Ltd op Cyprus gevestigd. Er hoeft geen fysieke relatie met het

grondgebied van Cyprus te bestaan. Cyprus is dus het land dat belasting mag heffen over de Zwitserse bankrente. Zo kan een vennootschap zeer eenvoudig worden gevestigd in een land naar keuze en wordt belastingheffing over de rente bij RRR Software N.V. in Nederland ontgaan.

bestaan

RRR Software N.V. heeft dus een 'brievenbusmaatschappij' opgericht op Cyprus. Multinationals uit andere landen doen hetzelfde in Nederland.

Natuurlijk hebben landen in wetten en verdragen maatregelen genomen tegen de ongewenste consequenties van het stelsel. Maar de structuurfout in het belastingstelsel blijft aanwezig: een rechtspersoon wordt zonder meer geacht te 'bestaan'. Ook al ontplooit een vennootschap geen of heel weinig activiteiten, ze wordt toch in de belastingheffing van het land van officiële vestiging betrokken. Het bestaan van brievenbusmaatschappijen wordt dus mogelijk gemaakt door de zeer ruime definitie van het begrip 'belastingplichtige'.

Deze structuurfout kan in mijn optiek maar op een manier echt worden opgelost: door de juridische fictie op grond waarvan rechtspersonen als de N.V. 'bestaan' voor de belastingheffing, in internationaal verband te beperken. Vennootschappen met slechts een aandeelhouder, zoals RRR Software Cyprus Ltd., zouden alleen moeten 'bestaan' als er in het land van vestiging daadwerkelijk activiteiten plaatsvinden. Alleen dan kun je voorkomen dat een bedrijf in het land waar het werkelijk actief is, de belasting ontwijkt.

Helaas laten structuurfouten zich maar moeizaam herstellen – als het al ooit gebeurt. <